

УДК 364-048.74+316.6-021.414:352
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.57.62-66

Джуган Руслана Іванівна

кандидат соціологічних наук, доцент
доцент кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна
ruslana.sopko@uzhnu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0002-5999-7752>

Джуган Володимир Васильович

кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна
volodymyr.dzhugan@uzhnu.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0001-7896-836X>

Самотовка Роман Ігорович

аспірант кафедри соціології та соціальної роботи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет» м.Ужгород, Україна
roman.samotovka@uzhnu.edu.ua
<http://orcid.org/0009-0001-0995-7701>

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ВЕТЕРАН(ОК)ІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Анотація. Актуальність статті зумовлена потребою вдосконалення системи соціального забезпечення ветеранів та ветеран(ок)ів у контексті воєнного стану й післявоєнної реінтеграції. Повернення до мирного життя супроводжується низкою соціальних викликів, які вимагають ефективних і адаптивних механізмів підтримки. Попри зростання кількості досліджень у сфері соціальної роботи, питання організації соціальних послуг для ветеранів у територіальних громадах України, зокрема на прикладі Закарпаття, залишаються недостатньо узагальненими. Метою статті є комплексний аналіз проблем і перспектив надання соціальних послуг ветеранам у громадах, з акцентом на кадровий потенціал, практики муніципального управління та локальні ініціативи. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи: аналіз – для виявлення структури нормативно-правової бази й організаційних моделей надання послуг; узагальнення – для формування системного бачення функціонування соціальних служб у громадах. Стаття ґрунтується на контент-аналізі наукових джерел, нормативних актів, а також практик, реалізованих в Ужгородській міській громаді.

Ключові слова: ветеран(к)и, громада, децентралізація, соціальна робота, соціальні послуги.

Вступ. Питання соціального забезпечення ветеранів війни та військової служби в умовах тривалого воєнного конфлікту в Україні набуває особливої актуальності, особливо в контексті розвитку спроможності територіальних громад надавати соціальні послуги відповідно до стандартів, потреб і прав отримувачів. Ветеран(к)и, як специфічна категорія населення, стикаються з низкою проблем у соціальній сфері – від адаптації до мирного життя до доступу до якісних соціальних послуг, реінтеграції у громаду, збереження гідного рівня життя та відновлення соціального статусу.

На тлі децентралізації публічного управління, впровадження соціальної політики в громадах передбачає посилення ролі органів місцевого самоврядування, а також розвиток кадрового потенціалу фахівців соціальної роботи. У Закарпатській області, як і в інших регіонах, поступово формується інфраструктура ветеранських сервісів, що включає комунальні установи, підрозділи Управління ветеранської політики при обласній військовій адміністрації та ветеранські хаби як ініціативи самих ветеранів і громадських організацій. Проте рівень охоплення, якості та доступності соціальних послуг суттєво варіюються між громадами.

Сучасна наукова література з соціальної роботи містить напрацювання, присвячені як загальним теоретико-методологічним аспектам соціальних послуг, так і спеціалізованим підходам до роботи з вразливими категоріями населення, зокрема, ветеранами. Водночас бракує комплексного аналізу реалізації ветеранської політики на рівні громад, особливо з

огляду на кадровий потенціал, взаємодію суб'єктів надання послуг та інноваційні форми підтримки, які формуються у відповідь на виклики війни.

Метою статті є аналіз проблем і перспектив надання соціальних послуг ветеранам у громадах Закарпаття з фокусом на місцеву інфраструктуру, кадрове забезпечення, інституційні моделі та організаційні практики. **Методи дослідження:** аналіз нормативно-правової бази, узагальнення теоретичних джерел і практичного досвіду, контент-аналіз фахових публікацій, а також емпіричний огляд реалізації соціальних послуг на прикладі Ужгородської міської громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна наукова література з соціальної роботи в Україні зосереджена на розвитку ефективних соціальних послуг для військовослужбовців, ветеранів та інших вразливих категорій населення. Вона поєднує теоретичні основи, практичні моделі та інноваційні підходи, що дозволяє комплексно розглядати проблематику підтримки ветеранів. Фундаментальні концепції та методики соціальної роботи в територіальних громадах представлені у навчальних посібниках таких авторів, як С.Белавін, С.Мітіна, О.Орловська [1], С.Мітіна [2], М.Пірен [3], Т.Семигіна [4], Г.Слозанська [5]. Ці праці окреслюють основні підходи до організації соціальних послуг, акцентуючи увагу на особливостях роботи з ветеранами.

Державну політику та організаційні механізми соціального захисту учасників бойових дій розглядають Є.Гордієнко [6] та методичні розробки В.Горбунової та ін. [7]. Вони підкреслюють важли-

вість психосоціальної підтримки і соціального супроводу ветеранів і їх сімей, що є ключовими компонентами комплексної допомоги.

Р.Власенко [8] досліджує застосування теорії змін у стратегічному плануванні об'єднаних територіальних громад, що актуально для модернізації соціальних послуг в умовах соціально-політичної нестабільності.

Практичні аспекти роботи з вразливими групами висвітлює Ю.Горемикіна [9], а проблема професійного вигорання соціальних працівників, що впливає на якість надання послуг, проаналізована у дослідженні С.Миколюка [10].

Соціальна підтримка ветеранів і їхніх сімей розглядається в працях Т.Захаріної [11], А.Івакіної [12] та Г.Слозанської та ін. [13]. Вони досліджують механізми соціалізації та інтеграції ветеранів у мирне життя, що є важливим для успішної реінтеграції.

Порівняльний аналіз міжнародного досвіду у сфері соціального захисту представлений у роботі Р.Шевченка [14], що сприяє адаптації передових практик до вітчизняних умов.

Практичні інструменти для фахівців соціальної роботи щодо організації комплексної підтримки військових, ветеранів та осіб з особливими потребами містять рекомендації Ю.Бриндікова та ін. [15].

Таким чином, сучасні наукові розробки і методичні рекомендації формують цілісний підхід до розвитку соціальних послуг для ветеранів в Україні, спрямований на підвищення якості життя і соціальної інтеграції цієї категорії населення.

Виклад основного матеріалу. Ветерани війни стикаються з багатьма комплексними соціальними викликами, що значно ускладнюють їхню адаптацію та повноцінну реінтеграцію у життя місцевих громад. Серед основних проблем, які потребують комплексного і системного вирішення, варто виокремити зниження рівня соціальних зв'язків і ризик соціальної ізоляції, труднощі з працевлаштуванням, обмежений доступ до якісних соціальних послуг, недостатню психологічну підтримку, а також проблеми з житловим забезпеченням і медичною допомогою. Ці виклики набувають особливої гостроти у регіоні Закарпаття через його географічні, демографічні, культурні та економічні особливості. Гірський рельєф, територіальна розпорошеність населених пунктів, мультикультурний склад населення та специфічні економічні умови створюють додаткові складнощі для організації якісної та доступної соціальної підтримки ветеранів.

Нормативно-правова база України виступає фундаментальним підґрунтям для формування системи соціального захисту ветеранів. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» визначає основні права ветеранів, встановлює пільги, гарантії та механізми їх реалізації, а також спрямований на забезпечення соціальної підтримки цієї категорії громадян. Закон «Про соціальні послуги» [16] задає загальні стандарти надання допомоги, окреслює відповідальних суб'єктів та категорії отримувачів соціальних послуг, серед яких є ветерани війни. Важливу роль відіграє також Закон України «Про місцеве самоврядування», що делегує територіальним громадам повноваження та відповідальність за організацію соціальних послуг із урахуванням локальних потреб і ресурсів. Активна децентралізація відкриває нові можливості для громад формувати власні адаптовані моделі підтримки ветеранів, особливо з урахуванням особливостей гірських і сільських територій, де традиційні формати соціальних послуг менш доступні. Постанова КМ

України № 1123 від 2019 року регламентує порядок і умови надання соціальних послуг, включаючи консультації, соціальне обслуговування вдома, кризову допомогу та соціальну адаптацію, що є основою роботи центрів надання соціальних послуг на місцях.

На державному рівні роль у формуванні, координації та контролі системи соціального захисту ветеранів виконують Міністерство соціальної політики України та Міністерство у справах ветеранів. Міністерство соціальної політики забезпечує нормативно-правову підтримку, методологічний супровід та контроль якості надання соціальних послуг, в той час як Міністерство у справах ветеранів розробляє і реалізує цільові програми комплексної підтримки, що включають реабілітацію, психологічну допомогу, професійну адаптацію і соціальну інтеграцію ветеранів. Така взаємодія державних органів є ключовою для побудови ефективної, комплексної системи підтримки.

Практична організація соціальних послуг у громадах Закарпаття, зокрема на прикладі Ужгородської міської громади, демонструє наявний потенціал і водночас суттєві виклики. Ужгородська міська рада створила мережу центрів соціальних послуг, які пропонують ветеранам психологічну підтримку, юридичний супровід, допомогу у працевлаштуванні, реабілітацію та заходи соціалізації. Проте ветерани часто стикаються з бюрократичними перепонами під час оформлення допомоги, недостатньою поінформованістю про доступні сервіси та низьким рівнем координації між різними інституціями. Значним ресурсом для зниження соціальної ізоляції є ветеранські простори і хаби – мультифункціональні центри, що забезпечують навчання, соціалізацію, психологічну підтримку і навіть сприяють започаткуванню бізнес-ініціатив ветеранів. Однак їхній розвиток суттєво ускладнюється через брак стабільного фінансування і нестачу кваліфікованого персоналу.

Оптимізація ресурсів та підвищення якості соціальних послуг є одними з ключових завдань для покращення підтримки ветеранів у громадах. Впровадження сучасних цифрових технологій, таких як електронні кабінети ветеранів, інтегровані бази даних, онлайн-консультації, дає можливість підвищити доступність, персоналізувати послуги і знизити адміністративне навантаження. Водночас цифрова нерівність і недостатній рівень цифрової грамотності серед значної частини ветеранів створюють додаткові бар'єри, що потребують комплексного підходу до навчання і адаптації цифрових сервісів.

Кадровий потенціал соціальних служб є критично важливим чинником ефективності соціальної підтримки ветеранів. Незважаючи на професіоналізм окремих фахівців, у громадах Закарпаття існує гострий дефіцит спеціалізованих фахівців соціальної роботи із необхідними знаннями та навичками для роботи з ветеранською категорією. Впровадження локальних моделей кейс-менеджменту, які передбачають індивідуальний супровід ветеранів, демонструє перспективи підвищення якості і адресності наданих послуг. Для реалізації таких моделей необхідно розширювати програми професійної підготовки, тренінги з психології, юридичних аспектів і соціальної роботи.

Активне залучення самих ветеранів до процесів формування і вдосконалення соціальних послуг через консультаційні ради, ветеранські об'єднання і платформи громадської участі є важливою складовою, яка підвищує релевантність і ефективність програм. Така участь сприяє соціальній згуртованості, мотивації отримувачів послуг і формуванню відчут-

тя спільноти.

Нерівномірність розвитку інфраструктури соціальних послуг між міськими і сільськими територіями Закарпаття вимагає запровадження мобільних форм надання допомоги, підтримки локальних ініціатив та адаптації послуг до мультикультурного середовища, кліматичних умов і транспортних особливостей регіону. Важливою перешкодою є обмеженість бюджетних ресурсів, особливо у малих громадах, що призводить до фрагментарності послуг та нерівномірності їх покриття. Водночас успішна практика залучення грантових коштів і міжнародної підтримки дозволяє розширювати спектр доступних соціальних послуг та впроваджувати інноваційні проекти.

Інформаційна робота та просвітницькі кампанії відіграють значну роль у підвищенні обізнаності ветеранів щодо їхніх прав і можливостей отримання допомоги. Використання сучасних цифрових платформ, соціальних мереж і медіа дозволяє ефективно налагоджувати комунікацію між владою, соціальними службами та ветеранами, стимулюючи їх активну участь у програмах підтримки.

Координація діяльності між органами місцевого самоврядування, соціальними службами, медичними закладами, центрами зайнятості, ветеранськими організаціями та громадськими активістами створює фундамент для формування цілісної та інтегрованої системи соціального захисту. Партнерські відносини сприяють оптимізації використання ресурсів, підвищенню якості послуг і врахуванню всіх аспектів життя ветеранів — від соціальної адаптації і психологічної підтримки до працевлаштування та розвитку власних ініціатив.

У сфері ветеранської політики в Закарпатській області можна виокремити три ключові напрямки, які взаємодіють між собою і разом формують систему підтримки ветеранів.

Перший напрямок — це Управління ветеранської політики при Закарпатській обласній військовій адміністрації (ОВА), що виконує роль координаційного органу, який формує регіональну політику, забезпечує реалізацію державних програм, контролює дотримання прав ветеранів та сприяє розвитку мережі соціальних послуг на території області. Управління відповідає за комунікацію між центральною владою, місцевими органами самоврядування і ветеранськими організаціями, а також координує проекти, спрямовані на психологічну, соціальну та професійну підтримку ветеранів.

Другий напрямок — це комунальні заклади «ВДО-МА», які функціонують у всіх районах Закарпаття і надають комплексні соціальні послуги безпосередньо на місцях проживання ветеранів. Ці заклади забезпечують психологічну допомогу, соціальне обслуговування, консультації, підтримку у працевлаштуванні та реабілітації. Наявність таких закладів у кожному районі сприяє рівномірному покриттю території соціальними послугами і доступності допомоги для ветеранів, враховуючи територіальні та інфраструктурні особливості регіону.

Третій напрямок — створені ветеранські хаби, які виступають як мультифункціональні платформи для соціалізації ветеранів, їх психологічної підтримки, навчання, розвитку навичок і започаткування власних ініціатив, зокрема підприємницьких. Ветеранські хаби відіграють важливу роль у формуванні почуття спільноти, зменшенні соціальної ізоляції і стимулюванні активної громадської позиції. Вони зазвичай працюють у містах і більших громадах, створюючи осередки підтримки з фахівцями різного профілю.

За наявними даними, хоча точна кількість ветеранів у Закарпатській області варіюється, приблизно близько 15–18 тисяч осіб належать до цієї категорії, які потребують соціальної підтримки. Рівень охоплення соціальними послугами поступово зростає, однак виклики, пов'язані з нерівномірністю розвитку інфраструктури, бюрократичними перепонами та недостатньою інформованістю, залишаються актуальними. Для вдосконалення ветеранської політики у Закарпатській області доцільно посилити координацію між трьома напрямками через створення спільних робочих груп, регулярних консультацій і інформаційних обмінів з метою уникнення дублювань і підвищення ефективності. Важливим є також розширення мережі ветеранських хабів, особливо у сільських і гірських територіях, де відсутність фізичних центрів підтримки є серйозною перешкодою для доступу ветеранів до якісних послуг. Для таких районів можливе впровадження мобільних хабів або використання існуючих громадських просторів. Підвищення рівня інформованості ветеранів про їхні права та доступні послуги має здійснюватися шляхом регулярного інформування через цифрові платформи, соціальні мережі, місцеві засоби масової інформації, а також створення «єдиного вікна» для отримання інформації. Зміцнення кадрового потенціалу соціальних служб через розширення програм професійного розвитку, зокрема з фокусом на специфіку роботи з ветеранами, психологічну підтримку, кейс-менеджмент і цифрову грамотність, є ключовим завданням. Впровадження та розвиток цифрових інструментів, таких як електронні кабінети ветеранів, інтегровані бази даних і онлайн-сервіси, сприятимуть спрощенню доступу до послуг, персоналізації підтримки і зниженню адміністративного навантаження. Особливо важливо активне залучення самих ветеранів до прийняття рішень і управління соціальними програмами через консультаційні ради та платформи громадської участі, що підвищує релевантність і ефективність таких програм. Не менш важливим є пошук партнерств із міжнародними організаціями, донорськими фондами та бізнесом для розширення фінансування соціальних ініціатив, особливо у віддалених громадах Закарпаття. Лише за умови системного, комплексного підходу, який враховує унікальні регіональні особливості, можна створити стійку, ефективну і адаптивну систему соціального захисту ветеранів, що сприятиме їх соціальній адаптації, покращенню якості життя та зміцненню місцевих громад.

Висновки. Система соціальних послуг для ветеранів у громадах Закарпаття перебуває на етапі активного формування та модернізації в умовах воєнних викликів і децентралізації. Законодавча база України створює основу для розвитку інфраструктури підтримки, однак ефективність реалізації залежить від кадрового потенціалу, інституційної спроможності та ресурсів територіальних громад. Досвід громад Закарпаття демонструє, що найбільш дієвими моделями є поєднання діяльності управлінь ветеранської політики, комунальних закладів соціальних послуг та ветеранських хабів. Водночас зберігаються проблеми, пов'язані з бюрократичними процедурами, нестачею фахівців, низьким рівнем інформованості ветеранів та нерівномірністю розвитку інфраструктури у сільських і гірських районах. Ключовими умовами удосконалення соціальної підтримки ветеранів є: розвиток кадрового потенціалу соціальних служб з урахуванням специфіки роботи з ветеранами; впровадження цифрових інструментів; розширення мережі ветеранських хабів, у тому числі мобіль-

них форм підтримки у віддалених громадах; налагодження системної координації між органами влади, громадами, ветеранськими організаціями та міжнародними партнерами; залучення самих ветеранів до процесів прийняття рішень, що підвищує

ефективність і релевантність програм. Перспективи подальшого розвитку полягають у розробці цілісної регіональної моделі ветеранської політики, яка враховуватиме географічні, соціокультурні та економічні особливості Закарпаття.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї роботи.

Список використаної літератури

1. Белавін С.П., Мітіна С.В., Орловська О.А. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник. Херсон: Олді, 2021. 436 с.
2. Мітіна С.В. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник / за ред. С.В.Мітіної. Київ: Гельветика, 2020. 436 с.
3. Пірен М.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорія та практика. Чернівці: Чернів. нац.ун-т ім. Ю.Федьковича, 2019. 327 с.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
5. Слозанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія. Тернопіль: ТНПУ імені В.Гнатюка, 2018. 382 с.
6. Гордієнко Є. Механізми реалізації державної політики соціального захисту учасників бойових дій в Україні: дис. докт. філософії з публічного управління та адміністрування. Харків, 2021. 217 с.
7. Горбунова В., Савиченко О., Тичина І., Портницька Н. Методичний посібник для соціальних працівників: Посилення спроможності соціальних працівників здійснювати психосоціальну підтримку ветеранів та їх сімей з питань психічного здоров'я. IREX: Програма реінтеграції ветеранів, 2022. 61 с.
8. Власенко Р.Г. Застосування теорії змін у стратегічному плануванні в об'єднаних територіальних громадах: практичний посібник: Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2020. 92 с.
9. Горемікіна Ю.В. Інноваційні практики соціальної роботи з вразливими групами населення в Україні. Соціальні інновації. Демографія і соціальна економіка. 2020. № 3 (41). С.91–113.
10. Миколюк С. Професійне вигорання соціальних працівників в умовах війни. Ввічливість. Humanitas. 2022. № 6. С.31–36.
11. Захаріна Т. Напрями соціальної роботи з ветеранами гібридної війни. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2023. № 1 (52). С.55–59.
12. Івакіна А.С. Соціальна робота з ветеранами бойових дій в сучасній Україні: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Івано-Франківськ: ХДУ, 2022. 42 с.
13. Слозанська Г., Горішна Н., Бибик Д., Криницька І. Соціальна підтримка ветеранів/ветеранок російсько-української війни та їх сімей у воєнний та повоєнний час. Social Work and Education. 2023. № 10 (1). С.47–62.
14. Шевченко Р.П. Інноваційні підходи до організації соціального захисту ветеранів війни: міжнародний досвід. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 3. С.184–188.
15. Методичні рекомендації щодо соціальної роботи з військовослужбовцями та членами їх сімей, їх соціального захисту / Бриндіков Ю., Дуля А., Караман О., Островська Н., Трубавіна І., Чередниченко О.; за ред. О.Караман, І.Трубавіної. Полтава; Кривий Ріг: КДПУ, 2024. 101 с.
16. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

References

1. Belavin, S.P., Mitina, S.V., & Orlovskaya, O.A. (2021). *Sotsialna robota z riznymi katehoriiami kliientiv* [Social work with different categories of clients]. Oldi. [in Ukrainian].
2. Mitina, S.V. (2020). *Sotsialna robota z riznymi katehoriiami kliientiv* [Social work with different categories of clients]. Helvetyka. [in Ukrainian].
3. Piren, M.I. (2019). *Sotsialna robota v terytorialnii hromadi: Teoriia ta praktyka* [Social work in the local community: theory and practice]. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. [in Ukrainian].
4. Semykina, T. (2020). *Suchasna sotsialna robota* [Current social work]. Akademiia pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu. [in Ukrainian].
5. Slozanska, H.I. (2018). *Sotsialna robota v terytorialnii hromadi: Teorii, modeli ta metody* [Social work in the local community: theories, models, and methods]. TNPU imeni V.Hnatiuka. [in Ukrainian].
6. Hordiienko, Ye. (2021). *Mekhanizmy realizatsii derzhavnoi polityky sotsialnogo zakhystu uchasykiv boiovykh dii v Ukraini* [Mechanisms for implementing state policy on social protection for combatants in Ukraine]. (Unpublished PhD dissertation). Kharkiv. [in Ukrainian].
7. Horbunova, V., Savychenko, O., Tychyna, I., & Portnytska, N. (2022). *Metodychnyi posibnyk dlia sotsialnykh pratsivnykiv: Posylennia spromozhnosti sotsialnykh pratsivnykiv zdiisniuvaty psykhosotsialnu pidtryмку veteraniv ta yikh simei z pytan psykhichnoho zdorovia* [Methodological guide for social workers: Strengthening the capacity of social workers to provide psychosocial support to veterans and their families on mental health issues]. IREX. [in Ukrainian].
8. Vlasenko, R.H. (2020). *Zastosuvannia teorii zmin u stratehichnomu planuvanni v obiednanykh terytorialnykh hromadakh* [Applying change theory in strategic planning in amalgamated territorial communities]. UN Development Programme in Ukraine. [in Ukrainian].
9. Horemikina, Yu.V. (2020). *Innovatsiini praktyky sotsialnoi roboty z vrazlyvymy hrupamy naselennia v Ukraini* [Innovative practices in social work with vulnerable groups in Ukraine]. *Sotsialni innovatsii. Demohrafiia i sotsialna ekonomika*, 3 (41), 91–113. [in Ukrainian].
10. Mykoliuk, S. (2022). *Profesiine vyhorannia sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh viiny* [Professional burnout among social workers in wartime conditions]. *Vichlyvist. Humanitas*, 6, 31–36. [in Ukrainian].
11. Zakharina, T. (2023). *Napriamy sotsialnoi roboty z veteranamy hibrydnoi viiny* [Areas of social work with veterans of hybrid warfare]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 1 (52), 55–59. [in Ukrainian].
12. Ivakina, A.S. (2022). *Sotsialna robota z veteranamy boiovykh dii v suchasni Ukraini* [Social work with combat veterans in modern Ukraine]. Unpublished Master's thesis. Ivano-Frankivsk, KhDU. [in Ukrainian].

13. Slozanska, H., Horishna, N., Bybyk, D., & Krynytska, I. (2023). Sotsialna pidtrymka veteraniv/veteranok rosiisko-ukrainskoi viiny ta yikh simei u voiennyi ta povoiennyi chas [Social support for veterans of the Russian-Ukrainian war and their families during wartime and post-war periods]. *Social Work and Education*, 10 (1), 47–62. [in Ukrainian].
14. Shevchenko, R.P. (2024). Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii sotsialnoho zakhystu veteraniv viiny: Mizhnarodnyi dosvid [Innovative approaches to organizing social protection for war veterans: international experience]. *Investytsii: Praktyka ta dosvid*, 3, 184–188. [in Ukrainian].
15. Bryndikov, Yu.L., Dulia, A.V., Karaman, O.L., Ostrovska, N.O., Trubavina, I.M., & Cherednychenko, O.Yu. (2024). *Metodychni rekomendatsii shchodo sotsialnoi roboty z viiskovosluzhbovtsiamy ta chlenamy yikh simei, yikh sotsialnoho zakhystu* [Methodological recommendations on social work with military personnel and their families, and their social protection]. KDPU. [in Ukrainian].
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrayiny [Law of Ukraine «On Social Services»]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> [in Ukrainian].

Статус статті: Отримано: 30.08.2025 Прийнято: 04.10.2025 Опубліковано: 30.10.2025

Dzhuhan Ruslana

Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor
Department of Sociology and Social Work
State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

Dzhuhan Volodymyr

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor
Department of Constitutional Law and Comparative Jurisprudence
State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

Samotovka Roman

PhD Student
Department of Sociology and Social Work
State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

SOCIAL SERVICES FOR VETERANS IN TERROTORIAL COMMUNITIES (HROMADAS)

Abstract. The article examines the current state and prospects for the development of social services for veterans in the territorial communities of Transcarpathia. In the context of military challenges and decentralization processes, the issue of integrating veterans into public life is becoming particularly relevant. The current regulatory framework of Ukraine is analyzed, in particular the Laws of Ukraine «On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection», «On Social Services», «On Local Self-Government in Ukraine», as well as subordinate acts regulating the activities of local self-government bodies and social protection institutions. Particular attention is paid to the practices of the Uzhhorod city community and other local initiatives that demonstrate the possibilities for effective interaction between social protection departments, veteran hubs, and civil society organizations. Key problems in the development of the support system were identified: a shortage of qualified personnel, limited financial and material resources, low awareness among the target group, and uneven access to services in rural and mountain communities. It was concluded that improving the effectiveness of social services for veterans is possible by combining institutional reforms with the development of human resources, the introduction of digital tools, the creation of mobile forms of support, and the establishment of partnerships between communities, veteran organizations, and international donors. Prospects for further development lie in the development of a regional model of veteran policy that will take into account the specifics of Transcarpathia and contribute to the sustainable functioning of the system of social integration of veterans.

Keywords: veterans, decentralization, community, social work, social services.